

METHODOLOGISCHE NOTA

CRB 2019-0020

De meting van de loonindexering
in de privésector

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

Methodologische nota

De meting van de loonindexering in de privésector

Inhoudsopgave

1. Kader.....	3
2. Meting van de waargenomen loonindexering in de privésector	3
2.1 De indexcijfers van de cao-lonen van de fod Werkgelegenheid voor de arbeiders en de bedienden	3
2.2 Waargenomen indexering voor de privésector berekend door de NBB	4
2.3 Waargenomen indexering voor de privésector berekend door het FPB	4
3. Methodologie van het secretariaat voor de meting van de waargenomen indexering.....	5

1. Kader

Ter herinnering: overeenkomstig de herziene wet wordt voor de berekening van de maximaal beschikbare marge uitgegaan van het vooruitzicht m.b.t. de uurloonkostenontwikkeling in de referentielanden, waarvan het indexeringsvooruitzicht in België wordt afgetrokken. Van dat verschil wordt een correctieterm en een veiligheidsmarge afgetrokken. Deze correctieterm vervult drie functies:

- de loonkostenhandicap automatisch corrigeren wanneer deze positief is en, wanneer ze negatief is, deze automatisch overhevelen naar de onderhandelingen in het kader van het volgende IPA. Het gaat hier om het correctiemechanisme dat in de wet is opgenomen;
- het ongebruikte deel van de veiligheidsmarge van het lopende IPA overhevelen naar de onderhandelingen tijdens het volgende IPA;
- indien er een historische loonkostenhandicap bestaat, bijdragen tot de correctie ervan in bepaalde omstandigheden.

Net als de indexeringsvooruitzichten is dus ook de meting van de waargenomen indexering belangrijk om de maximaal beschikbare marge te berekenen. De waargenomen indexering bepaalt immers grotendeels de door de wet beoogde voorspellingsfout, en dus het deel van de vorige veiligheidsmarge dat in voorkomend geval weer naar de onderhandelingen wordt overgeheveld. De door de wet beoogde voorspellingsfout is het verschil tussen de voorspellingsfout m.b.t. de ontwikkeling van de ULK in het gemiddelde van de buurlanden en de voorspellingsfout m.b.t. de indexering in België. De voorspellingsfout m.b.t. de indexering is het verschil tussen het indexeringsvooruitzicht dat bij aanvang van het IPA werd gemaakt voor de periode die door het IPA wordt bestreken en de waargenomen indexering tijdens diezelfde periode aan het einde van het IPA.

De nota heeft dan ook als doel te preciseren op welke manier het secretariaat de waargenomen loonindexering in de privésector berekent. Tot dusver berekenden enkel de Nationale Bank van België (NBB) en het Federaal Planbureau (FPB) de waargenomen indexering, op basis van de gegevens afkomstig van de fod Werkgelegenheid. Deze nota stelt dan ook in de eerste plaats de methodologieën van deze instellingen voor, alvorens die van het secretariaat te presenteren.

2. Meting van de waargenomen loonindexering in de privésector

2.1 *De indexcijfers van de cao-lonen van de fod Werkgelegenheid voor de arbeiders en de bedienden*

De fod Werkgelegenheid berekent en publiceert aan het einde van elk kwartaal een index van de cao-lonen voor de arbeiders en de bedienden. Voor elke "cao-eenheid" (het paritair comité of subcomité) wordt een basisloon berekend dat gelijk is aan het gemiddelde van de lonen van de verschillende functies die in die overeenkomsten werden vastgelegd. In de meeste gevallen betreft het een eenvoudig rekenkundig (m.a.w. niet gewogen) gemiddelde tussen de verschillende niveaus waarin de cao voorziet¹. Vervolgens wordt voor elke cao-eenheid een waarneming gedaan van de ontwikkeling van dat basisloon in vergelijking met het basisjaar.

¹ Met andere woorden, de verschillende functies en de verschillende niveaus binnen het barema.

Om over te gaan van de indexcijfers van de cao-eenheden naar een index per bedrijfstak en naar een index voor de arbeiders en voor de bedienden, wordt aan de cao-eenheden een bepaald gewicht toegekend. Momenteel gebruiken we de verdeling in de loonmassa van de RSZ in 2010².

De NBB en het FPB maken als bron gebruik van deze driemaandelijke indexcijfers van de cao-lonen die door de fod Werkgelegenheid worden ontwikkeld voor de arbeiders en de bedienden³. De indexering is een van de componenten van deze indexcijfers, samen met de cao-verhogingen excl. indexering waarover in het paritair comité werd onderhandeld (en het effect van de arbeidsduur bij de arbeiders)⁴. De indexeringsmechanismen verschillen van het ene tot het andere paritair comité. De twee indexeringsreeksen die uit die twee indexcijfers voortvloeien houden dan ook rekening met deze verschillende indexeringsmechanismen.

De indexcijfers van de cao-lonen worden aan het einde van elk kwartaal gepubliceerd. De indexering is dus de indexering die aan het einde van het kwartaal werd gemeten. De ontwikkelingen worden altijd berekend in vergelijking met het hetzelfde kwartaal van het jaar voordien.

2.2 Waargenomen indexering voor de privésector berekend door de NBB

Voor elke reeks neemt de NBB het indexeringscijfer aan het einde van het kwartaal als gemiddelde indexering van het kwartaal. De jaarlijkse indexering is gelijk aan het rekenkundige gemiddelde van de 4 kwartalen.

Vervolgens wordt de indexering voor de privésector in zijn geheel berekend als een gewogen gemiddelde van de indexering voor arbeiders en de indexering voor bedienden. De weging hangt af van de relatieve omvang van de loonmassa's voor die twee statuten. Het relatieve gewicht steunt op de gegevens van de RSZ van 2017Q1 (70% bedienden en 30% arbeiders). Diezelfde gewichten worden toegepast voor de hele reeks van indexeringswaarnemingen.

2.3 Waargenomen indexering voor de privésector berekend door het FPB

Voor elke reeks berekent het FPB de gemiddelde driemaandelijke indexering als het rekenkundige gemiddelde van de indexering die werd gemeten aan het einde van het kwartaal voordien en de indexering die aan het einde van het lopende kwartaal wordt gemeten. Deze berekening heeft als doel beter rekening te houden met het feit dat de indexering, die pas aan het einde van het kwartaal wordt gemeten, in werkelijkheid vroeger in dat kwartaal kan plaatsvinden. De jaarlijkse indexering is gelijk aan het rekenkundige gemiddelde van de 4 kwartalen.

Vervolgens wordt de indexering voor de privésector in zijn geheel berekend als een rekenkundig gemiddelde van de indexering voor arbeiders en de indexering voor bedienden.

² In het Agora 2-project werd overeengekomen dat deze wegingen in de tijd zouden moeten veranderen.

³ De index van de cao-arbeiderslonen geeft de ontwikkeling weer van de bij collectieve arbeidsovereenkomst vastgestelde uurloonvoeten, zonder rekening te houden met de premies. De index van de cao-bediendenlonen geeft de ontwikkeling weer van de bij collectieve arbeidsovereenkomst vastgestelde maandloonvoeten, zonder rekening te houden met de premies.

⁴ De tabellen 5 en 6 kunnen worden gedownload op <http://www.werk.belgie.be/moduleDefault.aspx?id=7390>.

Samengevat worden de verschillen in waargenomen indexering van de lonen in de privésector die wordt berekend door de NBB en door het FPB dus verklaard door het wegingsschema dat wordt toegepast op de indexering voor arbeiders en de indexering voor bedienden, enerzijds, en door de wijze van berekening van de driemaandelijke gemiddelde indexering voor elk statuut, anderzijds.

3. Methodologie van het secretariaat voor de meting van de waargenomen indexering

Zoals hierboven wordt uiteengezet, gaat de methode van de NBB, door het cijfer aan het einde van het kwartaal als driemaandelijke gemiddelde indexering te nemen, uit van de hypothese dat de indexering vanaf de eerste dag van het kwartaal van toepassing is. Dit komt er dus op neer dat de waargenomen indexering wordt overschat. Anderzijds houdt de methode van het FPB geen rekening met het aandeel van bedienden en van arbeiders. Welnu, de indexeringsmechanismen van de PC's van de arbeiders en van de bedienden zijn niet identiek. Door geen rekening te houden met het gewicht van de arbeiders en van de bedienden wordt bijgevolg ook de meting van de indexering in de privésector scheefgetrokken.

In het verleden berekende het secretariaat zelf de indexering in de privésector op basis van de gegevens van de fod Werkgelegenheid. De door het secretariaat gebruikte methode vormde een combinatie van de methoden die de NBB en het FPB nu gebruiken: eerst werd voor elke van beide reeksen de gemiddelde driemaandelijke indexering berekend als het rekenkundige gemiddelde van de aan het einde van het voorgaande kwartaal gemeten indexering en de aan het einde van het lopende kwartaal gemeten indexering. De jaarlijkse indexering stemde overeen met het rekenkundige gemiddelde van de 4 kwartalen. Vervolgens werd de indexering voor de privésector in zijn geheel berekend als een gewogen gemiddelde van de indexering voor arbeiders en de indexering voor bedienden, op basis van het relatieve gewicht van de twee statuten in de loonmassa.

Teneinde de zwakke punten te corrigeren die in de methoden van de NBB en het FPB werden blootgelegd, berekent het secretariaat de tijdens het IPA 2017-2018 waargenomen indexering opnieuw en volgt het daarbij de hierboven uiteengezette methodologie.